

HOZIRGI GLOBALLASHUV ASRI DAVRIDA YOSHLARDA MAFKURAVIY IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI

Israilova Lazokat Gafurjanovna

*O'zbekiston Respublikasi ichki ishlar vazirligining 2-sonli Toshkent akademik liseyi, o'quv bo'limi
uslubchi "Ma'naviyat asoslari" fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Maqolada yoshlar ongida mafkuraviy immunitetni shakllantirish, globallashuv jarayonida mafkuraviy va ma'naviy tahdidlarning namoyon bo'lishi va ularning oldini olish yo'llari haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *yoshlar, globallashuv, ong, immunitet, buzg'unchi, mafkura, g'oya, jamiyat, inson, tahdid, tajovuz, konstruktiv, buzg'unchi, din.*

Hozirgi davrda insoniyat taraqqiyotining asosiy xususiyatlaridan biri globallashuv jarayonining kuchayishi hisoblanadi. Ma'lumki, turli shakl va shakllardagi ma'naviy tahdidlar asosan yoshlarga qaratilgan. Albatta, buning asosiy sababi yoshlarning jamiyatdagi eng faol guruh ekanligi va turli g'oyalar va ta'sirlarga moyil ekanligi bilan izohlanadi. Shu bilan birga, yoshlar ongini zabt etish har qanday mafkuraviy kuch uchun strategik ahamiyatga ega. Zero, yurt kelajagi yoshlarning ehtiyojlari, qiziqishlari va maqsadlari bilan belgilanadi. Shuning uchun ham birinchi Prezidentimiz I. A. Karimov shunday deydi: "bunday tajovuzkor harakatlar ayniqsa xavflidir, chunki ular begunoh yoshlarimiz qalbi va ongiga mutlaqo yot mafkura va dunyoqarashni singdirishga qaratilgan" [1].

Umumiy ma'noda globallashuv-bu zamonaviy ilm-fan va texnikaning rivojlanishi, texnologiyalar, texnologiyalar va xalqlar o'rtasidagi munosabatlarning rivojlanishi asosida butun dunyoda yagona siyosiy va iqtisodiy makonni shakllantirish jarayoni.

Ma'lumki, yoshlar guruhi har qanday jamiyatda muhim rol o'ynaydi. Shuning uchun yoshlar qatlami falsafa, tarix, siyosatshunoslik, sotsiologiya, etika, estetika, antropologiya, tibbiyot, huquq, pedagogika, demografiya va boshqa fanlarning tadqiqot ob'ekti hisoblanadi. Yoshlarning jahon miqyosida ma'naviy-mafkuraviy xurujlar ob'ektiga aylanishining sabablarini aniqlash uchun, birinchi navbatda, ularning jamiyatning ijtimoiy tuzilishidagi o'rnini, "yoshlar" toifasining ijtimoiy-falsafiy mazmunini aniqlash muhim metodologik ahamiyatga ega.

Zero, birinchi Prezidentimiz Islom Karimov ta'kidlaganidek, bugungi kunda "globallashuv" atamasi ilmiy-falsafiy va hayotiy tushuncha sifatida juda keng ma'noga ega ekanini ta'kidlash lozim. Umumiy nuqtai nazardan, bu jarayon mutlaqo yangi iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy, tabiiy-biologik global muhitni shakllantirish va shu bilan birga mavjud milliy va mintaqaviy muammolarni global muammolarga aylantirishni anglatadi [2].

Globallashuv jarayoni inson uchun mafkuraviy va ma'naviy tahdidning o'tkir quroliga aylanmoqda boshqa yo'l bilan, bu tahdid inson erkinligini bo'g'ish, intellektual mutelikni qo'llab-quvvatlashdir; turli jozibali shiorlar orqali ular uning ruhiyatiga mafkuraviy, mafkuraviy va axborot hujumlari shaklida hujum qilmoqdalar, milliy va diniy ildizlarga xavf

tug'dirmoqdalar. va eng xavfli, yoshlar qalbi va ongiga begona g'oyalar va zararli qarashlarni singdirishga harakat qilmoqda.

"Nima uchun, ko'p ming yillik insoniyat tajribasi shuni ko'rsatadiki, dunyoning zo'ravon va tajovuzkor kuchlari har qanday millat yoki mamlakatni bo'ysundirmoqchi va bo'ysundirmoqchi va uning boyligiga egalik qilmoqchi bo'lsa, ular birinchi navbatda uni qurolsizlantiradilar, ya'ni eng katta boyluk, uning milliy qadriyatlarini, uning tarixi va ma'naviyatidan ajratishga harakat qiladi " [3].

Mamlakatimiz mustaqillikka erishgandan so'ng ijtimoiy-siyosiy hayotimizda tub o'zgarishlar ro'y berdi, xalqimiz tabiati va dunyoqarashiga yot bo'lgan avtokratiya mafkurasi tugadi. Prezidentimiz Islom Karimov ta'kidlaganidek, yangi ijtimoiy munosabatlarni, xalqning asl maqsadlarini ifoda etuvchi ilg'or va konstruktiv mafkura o'z hayotidan o'tgan eski mafkura o'rnida shakllanmasa, jamiyatda mafkuraviy bo'shliq paydo bo'ladi. Agar bunday makon jamiyat taraqqiyoti uchun zarur bo'lgan ilg'or g'oyalar bilan to'ldirilmasa, uni xalq hayotiga begona mafkuraviy ta'sirlar egallashi mumkin. Shuning uchun ham yetuk avlodni kuchli mafkuraviy immunitetga ega, xorijdan kelayotgan xorijiy va zararli g'oyalarga qarshi tura oladigan yoshlar etib tarbiyalash bizning burchimiz bo'lishi kerak.

Ma'lumki, mafkuraviy bo'shliq-bu rivojlangan mafkuraviy tizimning shakllanmagan holati, rivojlanish talabalarining fikriga ko'ra, eski tizimdan yangi tizimga o'tish jarayonida ilgari hukmron mafkurani almashtiradi. Bunday sharoitda turli mafkuralar bu sohaga ta'sir o'tkazishga harakat qiladi. Tabiatda yoki jamiyatda vakuum bo'lmasligi kabi, mafkura sohasida vakuum paydo bo'lishiga yo'l qo'yib bo'lmaydi.

Darhaqiqat, " agar e'tibor beradigan bo'lsak, savdo aloqalari jamiyat hayotining barcha sohalarida ustuvor ahamiyat kasb etmoqda, "ish va ko'ngil ochish" shiori ostida odamlarda iste'molchilik kuchaymoqda va "odamning hamyoni qaerda bo'lsa, uning yuragi bor" degan buzg'unchi g'oya singdirilmoqda. Materializm va xudbinlik umuminsoniy qadriyatlar sifatida singdirilib, ma'naviyatni qashshoqlashtiradi va madaniy gegemonlikni o'rnatish uchun qulay zamin yaratadi [3].

Ayniqsa, dunyoda, shu jumladan axborot olamida globallashuv jarayoni sodir bo'layotgan bir paytda, ya'ni dunyoning bir burchagida sodir bo'layotgan voqea va harakatlarning tez tarqalishini hisobga olgan holda, bu masalaning ahamiyati va dolzarbligi ortib bormoqda, dedi I. A. Karimov [4].

Mustaqillikni mustahkamlashning muhim shartlaridan biri mafkuraviy tarbiyani mustahkamlashdir. Shu munosabat bilan aholida begona va zararli g'oyalarga qarshi kurashish uchun mafkuraviy immunitetni shakllantirish zarur. Albatta, mafkuraviy immunitetni shakllantirish odamlar ongiga bir xil g'oyani majburlash degani emas, balki odamlarni oq va oqni farqlashga, zararli g'oyalardan ogoh va ogoh bo'lishga o'rgatish demakdir. Agar jamiyat va millat o'z ideallarida qat'iy tura olsa va mafkuraviy tahdidlardan qo'rqmasa, bunday xalqni engib bo'lmaydi. Aksincha, agar jamiyatda mafkuraviy tartibsizlik va bo'linishlar mavjud bo'lsa, bu dushmanlar va ularning begona mafkuralariga yo'l ochadi. Bunday xalqni zabt etish va mustamlaka qilish oson. Shuning uchun barqarorlik va xavfsizlik jamiyat ongiga, to'g'ri tushunchalar va bilimlarga faol rioya qilishga, intellektual va mafkuraviy birlikka tayanadi va bular xavfsizlik ma'rifatidir.

"Immunitet" so'zining ma'nosi O'zbekiston Milliy Entsiklopediyasida quyidagicha berilgan: (lotincha - biror narsadan xalos bo'lish, erkin bo'lish, qutulish, organizmning doimiy ichki barqarorligini saqlash, uning turli xususiyat va ta'siridan himoya qilish, qarshilik ko'rsatish, qarshilik.) "Falsafa entsiklopedik lug'atida" "mafkuraviy immunitet - insonni, ijtimoiy guruhni, millatni, jamiyatni turli zararli mafkuraviy ta'sirlardan himoya qilishga xizmat qiladigan mafkuraviy-nazariy qarashlar va qadriyatlar tizimi" [5].

Shunday qilib, "Mafkuraviy immunitet ma'naviy etuk, irodali va butun insonga ishonadigan, har qanday reaksion, buzg'unchi mafkuraviy tashabbuslarga dosh bera oladigan yoshlarni tarbiyalashda foydalidir" - bu falsafiy entsiklopedik lug'atda belgilangan. Immunitet, o'z navbatida, odamni to'g'ri yo'lni "yo'qotishdan", turli yo'llarga adashishdan va keyin pushaymon bo'lishdan, baxtsizlikdan va millatni parchalanish, parchalanish, sinf yoki mahalliy bo'linishlardan himoya qiladi. Demak, mafkuraviy immunitet davlat va millatning ma'naviy birligi va ma'naviy salomatligini himoya qiluvchi mafkuraviy qalqon vazifasini bajaradi. Shuning uchun ham birinchi Prezidentimiz I. Karimov "farzandlarimiz qalbida Vatanga, boy tariximizga, ajdodlarimizning muqaddas diniga sog'lom munosabatni, ta'bir joiz bo'lsa, ularning mafkuraviy immunitetini mustahkamlashimiz zarur", degan fikrni alohida ta'kidladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, bugungi kunda mafkuraviy kurashlar avj olayotgan bir paytda yoshlar qalbida Vatanimizga, boy tariximizga, milliy qadriyatlarimizga, millatning o'lmas ruhi bo'lgan ona tilimizga, ajdodlarimizdan meros bo'lib qolgan muqaddas dinga sog'lom munosabatni shakllantirish, ularni asrab-avaylash zarur. ularning mafkuraviy immunitetini shakllantirish. Zero, davlatimiz rahbari aytganidek, kasallikni davolashdan oldin inson organizmida avvalo unga qarshi immunitet paydo bo'ladi. Yoshlarimiz qalbi va ongida zararli g'oyalarga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantira olsak, turli aldovlarga berilmaydigan, o'z yurti, Vatani, xalqi uchun fidoyi insonlarni tarbiyalay olamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov I.A. High spirituality is an inexhaustible power. - Tashkent: Spirituality, 2008. - B. 14.
2. I.A. Karimov. Let the ideology of our society serve to make the people, the nation, the nation.-T.: "Uzbekistan". 1998, p. 7.
3. Abbaskhojaev O, Umarova N., Kochkarov R. Deductions in ideological polygons. - Tashkent: Academy, 2007. - B. 48-49.
4. Khudoyberdiev Kh. Ideological immunity // Encyclopedic dictionary of philosophy. - T.: Sharq, 2004, p. 247.